

naag stelt vindt opzet van de erliest. Ze wilde teksten, verhandelingen des". Ze willen "id" der sacra-lyer de sacra-lus daarover?

kozen we als itator, n. Cal-al meenen, dat gegevens uit inden hij met derzoek geoor-daarmee ver-d bekend, dat geeft over den en een grond oogde, n.l., dat oor het geloof ng van Paulus en, mogen, ulus den doop, vize kan spre-in dit betoog?

pastorale be-men zich deze ik durf bewe-pastoraal moet al, indien men het antwoord n het verstaan uit het scherp t dat met allen

t grondig ver-or ieder amts-juist met het daarby immers om het ken-en instelde en e vragen: Wat i verzekert Hij moet de doop ij af? Dit alles es willen noe-s en Calvijn's loos, bijna tot at het wezen ara)) van den esteldheid zoo-opelling. En zij wogenheid en t de door zon-elen vóór alles i zij het anker i vasten grond den doop! In lijken, steeds ading en reac-oopt wordt ge-C. V.

LIJK LEVEN

ten en be-gezegd: maar die moeten we gemeenschap- het instituut gebruikmaking deren van dit rjs geven. On-daarmee geen loof zij alleen ftiger gezegd: ituit gebleven die zulk een geweten door ere tijden zul-nig ligt er nu

gesproken: de vaak zoo on-betrekking tot gesproken van als de (tijde- zieke moe- te weten hoe ed. t, maar is na-ers dan zonde-s als losstaandacht worden Hun luiheid, kwaal van de msch: de kerk te" stand van deneert menig aschlen denkt

hij bij het woord zieke „kerk" soms ook aan de zieke synode. Maar misschien telt hij 'n volgenden keer niet „de synode" mee als 'n onderdeel van moeder's „kranke" lichaam, doch ziet haar als een boze macht, die moeder ziek gemaakt heeft. Zich houdt een feeks, een heks, een venijngeefster, waarmee moeder, de stumper, opgescheept zit. Die synode is dan geen fragment-van-moeder, doch haar zelfstandige tyrannie. Vandaar dan al die fatale reglementen, waarmee „de" synode destijds de kerk in boeien geslagen heeft.

Maar 't wordt dan tijd, geloof ik, dat men, waar zóó gesproken wordt, eens Ezechiel 18 en Jer. 31 weer gaat lezen. Vooral met de historische achtergronden erbij. Men redeneert herhaaldelijk ongeveer net zóó, als de Joden in ballingschap: onze vaders hebben zure druiven gegeten — Willem I, en de rest — en de arme kindertjes (wij zijn die „bloeden-van-kinderen"), die hebben stompe tanden ervan gekregen. Ze staan in puur zelfmedelijden tegen mekaar te grienen, die arme kinderen. Maar Ezechiel plus Jeremia (31) donderen: houdt op met den onzin. U bent allemaal zelf verantwoordelijk. Een synode is trouwens geen Nebukadnezar of Hitler, die stummers in ballingschap stuurt, zoals Ezechiel's tijdgenooten ballingen waren. Tráp dan toch tegen een synode, die geen synode is. En maak u vrij, dan HEBT GE WEER EEN SYNODE.

Wat is die beweerde „moeder"? Een moeder is iemand, die kinderen baart. Door het Woord. Met andere woorden: insoverre het Woord ver-hindert wordt te werken, houdt wat men kerk noemt óp, moeder te zijn. En wie dan weer voor het Woord plaats maken willen, en dat dan ook gaan dóen, want ze zijn rechthebbende vanwege hun God, die worden weer vergaderd door en om het Woord; zij zetten de kerk voort, want er wordt dan weer ge-baard door 't evangelie.

Mijn bezwaar is dus, dat men — den rechter in den arm nemende zonder eerst zelf te werken — gevaar loopt, zich te gedragen als ware men machteloos. Dit echter is een geloovige geen seconde. Hij moet alleen maar niet „naar wind en weder zien", zijn reformatiepoging opschortende, tot hij een kánsvan-slagen heeft. Want dat wordt altijd mis.

Het gevaar is dus, dat men, eigen reformatie op-schortende tot, of afhankelijk stellende van de kan-sen, die men meent te hebben, zich gevangen geeft in de poging om zich te bevrijden. Als ik een rechter vraag: doe dit, spreek dat uit, leg die boete op aan

den opponent, verbied hem in naam der koningin zoo en zus, en hij doet het, wat dan? Zijn dan de hervormden van vandaag uit den brand? Ze zullen zeggen: neen, want dan is de kust weer vrij voor een anderen weg, dien we zoeken voor de gene-zing van de „kranke moeder". We hebben moeders ziekbed niet verlaten (al hebben we ze wel een rechter en een deurwaarder op haar dak gestuurd, terwijl ze daar zoo krank ter neder lag.....). Maar loopt men geen gevaar, op die manier de consciënties af te stom-pen? Met name bij de jeugd? Als ge haar weet warm te krijgen voor een principiële aanpak, dan zal zij des te krachtiger reageeren, indien daartegen verzet komt. Maar als ge de jeugd gewent aan een praktijk van kansen-wegen, van juridische uitwegen zoeken, en ge hebt dan op één puntje een met span-ning verwachte procedure gewonnen, wel, dan zal het daarna, na de behaalde zegepraal, een heele toer zijn, de jeugd te doen beseffen: nou moet je niet eens blij wezen, want nu begint de strijd op-nieuw. Ze zal zeggen, dat ze dacht, dat het niet netjes was, een behaalde zege niet te vieren. En dat een mensch nu ook eens een keer tevreden moest kun-nen wezen.

Procederen kan dus zijn nut hebben, zie ons eerste artikel. Maar als men niet eerst, en vóór alles zelf zijn rechten (keerzij van plichten!) neemt, en niet zelf háát, wat men als grief tegenover den ander voor den rechter brengt, dan is de aanhangstelling eener procedure zelf al een gevaar, en het eventuele winnen ervan ook.

Als een rechter zeggen kan: u hebt allemaal jaren achtereen vrede gehad met een praktijk als die ge nu veroordeelt, en ge vangt, nu ge de kans schoon ziet, de synode op een paragraafje, maar laat u zelf niet vangen door uw belijdenis, die ge zegt te eeren, dan zijt ge vliegenvangers van elkaar, maar geen menschen-visschers in de wereld, geen kinderen van moeder, geen moeder van kinderen, maar een groep van erf-genamen van een inboedel, die u allen aanlokt, terwijl dan diegenen onder u die zeggen: de kerk moet kin-deren baren door het evangelie, het verwekken van die kinderen rustig uitstelt tot dat de boedel is verdeeld. Maar wie geen kinderen wil wekken voor-dathij een mooi huisje heeft, die zal zien, dat de communisten hem vóór zijn. Tot met de Zondagsschool; daar heb-ben ze óók al verstand van.

K. S.

Maria, de moeder van onzen Heere Jezus Christus (XI)

8. WIE IS MIJN MOEDER?

Op de bruiloft te Kana heeft Jezus zich uitdruk-kelijk van Zijn moeder zedistancieerd. Vrouw, wat heb Ik met u te doen? Mijne ure is nog niet gekomen. Joh. 2:4.

In het Evangelie van Marcus wordt ons in het derde hoofdstuk verhaald, hoe de Heiland zich uit-drukkelijk van zijn familie losgemaakt en de geloov-igen tot zijn familie verklaard heeft. Ook in de andere synoptische Evangelien wordt hiervan melding ge-maakt, zonder dat de eigenlijke aanleiding wordt ge-noemd (Matth. 12:46-50, Luc. 8:19-21).

Jezus wordt, dit is de situatie in Marc. 3:21, door zijn arbeid in het Koninkrijk Gods, zóó in beslag ge-nomen, dat Hij zich zelfs geen tijd gunt om te eten. Zijn familie vindt, dat het nu tijd is in te grijpen. In Marc. 3:21 wordt niet precies gezegd, wie met deze familieleden worden bedoeld. Meestal meent men dat hiermede zijn broeders zijn bedoeld. Ook wel is er de gedachte, dat hiermee niet de naaste bloed-verwanten zijn bedoeld, maar verwanten in ruimeren zin. Men stelt het dan zoo voor¹⁾, dat deze verwanten zijn moeder en broeders zouden hebben gewaarschuld. Deze laatste voorstelling lijkt me juist. We hebben dus deze situatie. Er wordt over Jezus gelasterd, dat Hij van den duivel bezeten is. Dat Hij de duivelen uitwerpt door Beëlzebul den Overste der Duivelen. Die laster heeft zelfs dezen invloed dat men in zijn familie meent, dat Hij buiten zijn zinnen is. Vandaar dat men een eerste poging doet om Hem te bemachtigen, mee naar huis te krijgen. Maar deze poging mislukt. Nu worden de moeder van Jezus, zijn broers en zusters gewaarschuld. En heel de familie komt er op af, om Hem van Zijn werk af te trekken. Heel het gezin, waarin Jezus is opgegroeid, is met Zijn lot begaan.

Ook in het Evangelie van Johannes wordt ons de verhouding van den Heiland tot zijn broeders getee-kend. Zij sporen Hem aan om Zijn werken in het openbaar te doen. Uitdrukkelijk staat er, dat zij in Hem niet geloófd (Joh. 7:5).

In den kring van Zijn verwanten meent men, dat Hij buiten zijn zinnen is. Zijn broeders gelooven niet in Hem. Wij zijn geneigd ons af te vragen: hoe heeft Maria tegenover Hem gestaan? Heeft ook zij het ver-trouwen in haar Zoon verloren? Wij behoeven dat niet aan te nemen. Het is best mogelijk, dat Maria onverwakt op Hem is blijven vertrouwen.

„Maar zij had niet de kracht haar zonen te weder-staan en het besluit van de familie te weerspreken. Dat zij meening, was voor het gelukken van het plan van betekenis, omdat niemand raad voor Jezus meer

beteekenis moest hebben dan de wensch van zijn moeder"²⁾.

In den kring van Jezus' verwanten zal men dus heb-ben gesproken, zoals we heden vaak in Roomschen kring hooren spreken. Naar niemand zal Jezus eerder luisteren, dan naar zijn geliefde moeder. Niemand zal eerder een wensch van Jezus gedaan krijgen, dan juist Maria.

Evenwel, de reactie van Jezus is totaal anders dan we zouden hebben verwacht. Als Maria en Zijn broe-ders buiten staan en de schare die Hem omringt dit bericht overbrengt, maakt Hij totaal geen aanstalten om hen te bereiken. Hij laat het aan Zijn familie, zelfs aan Zijn moeder niet toe, om op Zijn arbeid invloed uit te oefenen. Ja zelfs grijpt Hij dit voorval aan, om aan Zijn discipelen te leeren, dat voor Hem de band des Geestes vóór den band des bloeds gaat. Heel duide-lijk laat Hij het uitkomen, dat Zijn familie, dat zelfs Zijn moeder in Zijn rijk geen praerogatieven heeft.

Hij vraagt: wie is mijn moeder of mijn broeders (vs. 33). Hij wijst ook den kring van Zijn verwanten aan, n.l. die rondom Hem zitten. Zie, mijn moeder en mijne broeders (vs. 34). En Hij geeft matéén het karakter aan van deze geestelijke familie: Want zoo wie den wil Gods doet, die is mijn broeder en mijne zuster en moeder (vs. 35).

De Heiland is met Zijn moeder begonnen. Hij eindigt ook met Zijn moeder. Juist op deze scherpe manier heeft Hij willen uitdrukken, dat in het Koninkrijk der Hemelen de intiemste bloedbanden moeten wijken. In heel de Schrift wordt steeds uitdrukkelijk gewezen op de betekenis van de moeder der koningen. Terwijl in de geslachtsregisters heel weinig vrouwenamen voor-komen is het regel, dat bij de troonsaanvaarding van een koning de moeder wordt genoemd. Zij had een vooraanstaande plaats aan het hof. Maar in het koninkrijk van Jezus Christus moet zelfs de moeder wijken. Daar geldt de regel. Wie vader of moeder liefheeft boven Mij is mijns niet waardig. Matth. 10:37.

Hier zien wij dus weer héél duidelijk dat de plaats, die Rome toekent aan Maria maar niet zonder meer met een beroep op de traditie kan worden afgedaan. De traditie moet altijd naar het Woord worden be-oordeeld. Hier ligt een lijn der traditie, die regelrecht in strijd is met het klare onderwijs der Schrift. Jezus heeft in de prediking van het Koninkrijk zich niet door Maria den weg laten voorschrijven. Hij heeft zich uitdrukkelijk van haar losgemaakt. Wie is mijn moe-der? Zoo wie den wil Gods doet, die is mijn broeder en mijne zuster en moeder.

Enumatil.

K. MEIMA.

OP EN OM 'T KERKPLEIN

Canasta en Canossa

Dezer dagen ontvingen wij een exposé van Expogé, de vereeniging van ex-politieke gevangenen. Tusschen twee haakjes: dat is niet een vereeniging van een be-paald soort gevangenen, ex-politieke dan. Want pri-mo: gevangenen hebben niet het recht van vereeni-ging en vergadering. Zóó democratisch zijn we nog wel niet. En secundo: álle gevangenen zijn ex-politiek, ze zijn wel niet als kamerleden en ministers en gou-verneurs generaal „in ruste" uit de politiek en met pensioen gegaan, maar uit de politiek en in pensio-gezet. Maar Expogé is een vereeniging van ex-gevan-genen, die in de bezettingsjaren om redenen van poli-tieke gezindheid gevangen geweest zijn. Ze droe-gen in de concentratiekampen rood. Zoals de zwarte pieten zwart droegen. En anders dan vele ex-warte-pieten zit de Expogé op zwart zaad. Hetgeen des te erger is, omdat volgens het opgemelde exposé van de Expogé vele ex-politieke-gevangenen in benarde om-standigheden verkeerden. Het is symptomatisch voor onze nationale veerkracht, dat de gelden om dezen ex-politieke hulp te bieden traag binnen komen. Zoo traag, dat het bestuur naar middelen moest omzien om de kas te vullen. Men vond ze. Expogé brengt speelkaarten — door volkomen geantiqueerde vromen en finen wel des duivels prentenboek genoemd — in den handel. Het batig slot is voor de benarde ex-gevan-genen. Die mogen eten van de kruimkens, die vallen van de tafels van ons klaverjassende geslacht.

Het bestuur stelt zich van de resultaten van de ac-tie heel wat voor. Immers: „in vrijwel de meeste ge-zinnen wordt kaart gespeeld: Bridge" — en als U dat nog niet wist — „Whist, Pandoeren, Klaverjassen, Rummy, Hartenjagen, Canasta en wat dies meer zij". Omber, dat ze nog ten tijde van de Camera Obscura speelden, is er niet meer bij. Tenzij dat Omber bij „wat dies meer zij" behoort.

Hoe het zij, het is obscuur. Het exposé van Expogé is mede onderteekend door den voorzitter van het Hoofdbestuur Mr G. Ch. Aal-ders; Mr G. Ch. Aalders, advocaat en procureur, kan-toor houdende te Dordrecht. We kwamen zijn naam al eens tegen in een proces, door de synodale gemeen-schap gevoerd tegen gereformeerden, die welgerden naar het synodocratische Canossa te gaan. En zoo concludeeren we, dat Mr G. Ch. Aalders ons en Ca-nossa en Canasta aanbeveelt. Hij is en naar Canos-sa en naar Canasta een Bridge-buider. Dat is — als U dat nog niet w(h)ist een bruggenbouwer. Maar wij voor ons houden niet van pandoeren. Pandoeren zijn — als U dat ook nog niet w(h)ist — roovers. Ook van kerkegoed. Dat is zoo hun (klaver)jas. En om dat aas te axen doen ze soms ook aan harten-jagen.

Ons niet gezien, Mr Aalders. Niet naar Uw Canossa. En bedankt voor Uw Canasta. We doen aan géén van de twee. Er is — om met den lang niet gereformeerden Scho-penhauer over het kaartspel te spreken — bij ons nog geen „bankroet van gedachten". D. E. C. N.B. Men leze in ons vorig stukje i.p.v. recidive: recidive.

*. De Cock nooit uitgeworpen?

In „De Wekker" las ik zooveen een correspondentie van den hoofdredacteur, prof. Van der Schult. Daarin lezen we:

G. M. den H. In dank Uw schrijven en correctie ontvangen. Ik schreef in een recensie (zie vorig Wek-ker-nummer), dat Prof. Greijdanus om zijn onschrij-ftuurlijke leer is uitgeworpen. Ik werd opmerkzaam gemaakt, dat dit niet juist is. Prof. Greijdanus is ge-schorst en ik breng gaarne deze correctie aan. Alleen zij mij deze opmerking vergund. Naar Ger. kerkrecht behoort tot de gronden van schorsing „valsche leer of ketterij" art. 80 D.K.O. Zulk een schorsing loopt bij volharding op afzetting of uitroeping uit. Zoo niet, dan zou de schorsing geen rechtsgrond hebben.

Tot zoover de aanhaling. We hebben een sterk vermoeden, dat de initialen van den aangesprokene wijzen naar dr G. M. den Hartogh, synodocratisch hoogleeraar in kerkgeschiedenis en kerk-recht. Is deze onderstelling juist, dan wil dus deze auteur niet gezegd hebben dat Greijdanus is uitgeworpen.

Dat kan wat worden. Men zal dan voortaan ook niet meer mogen zeggen, dat Hendrik de Cock is uitgeworpen. Want die kreeg van de algemeene synode der Hervormde Kerk op 16 Juli 1834 het volgende schrijven:

a) de uitspraak van het Provinciaal Kerkbestuur (af-zetting) is verkeerd geweest en wordt „ge-reformeerd" (dus: die geldt niet meer); b) De Cock is dus teruggebracht tot den rang van geschorst predikant; c) De Cock krijgt een half jaar bedenktijd; dus tot 16 Januari 1835; d) als hij vóór 16 Januari 1835 niet voldoende schuld belijdt (over zijn publicaties, die ordeverstoring heetten), dan is daarna het Provinciaal Kerkbestuur gemachtigd hem, en dan namens de algemeene Synode geheel af te zetten.

Ziezo, Tot 16 Jan. '35 kan De Cock zich beschouwen

¹⁾ S. G. de Graaf, Verbondsgeschiedenis, II, p. 144 v.v.

²⁾ A. Schlatter, Erläuterungen I, 1908, p. 333.

als niet-afgezet predikant. Die begint dan ook meteen weer te correspondeeren met het Provinciaal Kerkbestuur; hij wordt dan ook door den secretaris van de Algemeene Synode in een officieelen brief van dezen secretaris aangesproken als „predikant te Ulrum“.

Maar na een „apostolische reis“ (aldus Reitsma, zie Ketter, 323), die nu misschien voor de colleges kerkgeschiedenis te Kampen, Oudestraat 6, een apostolische reis moet heeten, na een „apostolische reis“ van ds H. P. Scholte naar Ulrum (aangekomen op 9 October) heeft De Cock met vele gemeentelieden zich afgescheiden (14 October); van 14 October tot 16 Januari d.a.v. scheiden hem dan nog ruim drie maanden.

Men zal dus voortaan in Kampen (Oudestraat 6) niet meer mogen zeggen, dat De Cock is uitgeworpen.

Maar in Kampen (Broederweg 15) zal men het nog wel zeggen.

Gelijk men het daar ook zegt van Greijdanus. Want een schorsing naar art. 79-80 K.O. behelst de stellige uitspraak, dat N.N., indien hij blijft in de beoefende zonde, zal af te zetten zijn en buiten het Rijk Gods staat (het zijn immers zonden, die in een „gemeen lid der afsnijding waardig zijn“). Greijdanus nu is

zéer nadrukkelijk blijven volharden in zijn zgn. kwaad. Men moet niet de historie van de geschorsten uitpluizen, maar de sententies van het dusgenaamde „vonnis“. Daarop komt alles aan.

Trouwens, hebben de heeren die in Kampen aan de kerkeraadstouwtjes hielpen trekken, niet doorgedreven dat Greijdanus, die nooit ergens een briefje van bedanken had ingezonden maar doodgewoon in de kerk bij zijn dominees bleef komen, „van den kansel afgelezen is“, als zich hebbende onttrokken aan opzicht en tucht van wat zij „de Geref. Kerk van Kampen“ noemden, maar wat niets anders was dan de optelsom dergenen, die zich niet wilden ontdoen van een hiërarchie, die zij niet mochten aanvaarden?

In een tijd van afkondiging van bondige en gehandhaafde en tot in afzetting en buiten-verband-zetting gehandhaafde confessioneele en kerkrechtelijke verkeerde bepalingen is één ten einde toe gevoerd proces voldoende om te weten, wie men uitwerpt. Men werpt al degenen uit, die zich niet onderwerpen aan de valsche sententies. De definitieve handhaving der valsche sententie, die is de uitwerpingactie.

K. S.

Verband en Verbond (IV)

POLITIEK EN SOCIAAL LEVEN

Verslag wordt gegeven van een bespreking van twee leden van het Voorlooppig Comité van het Geref. Soc. en Ec. Verband met twee belangstellenden, die zich hadden aangemeld, doch die geen lid zijn van de (vrijgem.) Geref. Kerken.

Bij de bespreking ten huize van den heer van Oord hadden wij er ons uitsluitend toe bepaald, de officiële stukken, zooals deze destijds in opdracht van de Synode waren uitgegaan, in geding te brengen en met name kwam daarbij in behandeling het Synode-geschrift betreffende de schorsing van prof. Schilder. Wij toonden aan, dat op de vraag van prof. Schilder of mogelijk te zijnen opzichte niet was gestreefd naar een te strenge conclusie, van synodewege was geantwoord, dat dit allermint het geval was en dat men integendeel welbewust — ik citeer nu letterlijk — de grove zonde van openbare scheurmaking of van scheuring en openlijke verachting der kerkelijke orde bij prof. Schilder had willen constateren. Om voor een keer eens de op ons toegepaste terminologie van de beide heeren te gebruiken, was hier dus de vraag aan de orde gesteld: laat jij U nu niet te veel leiden door een zwart-wit-schema? En het antwoord was geweest een volstandig handhaven van het verschrikkelijk oordeel in volen omvang en met nadrukkelijke stipulatie in onderdeel. Reeds eerder was in een gepubliceerd rapport, dat in hetzelfde geschrift ongereguleerd in druk kwam, de vreeselijke beschuldiging neer geschreven, dat prof. Schilder, dien men wel mag noemen „la bête noire“, het zwarte schaap van de synodocratie, zich door zijn houding had schuldig gemaakt aan de in art. 80 genoemde zonde van het begeeren aan te richten van tweedracht, sekten en mitterij in kerken.

Wij wezen de beide heeren erop, dat wij nu niet anders deden, dan hun eigen kerkelijke aanwijzingen volgen en aanhooren wat zij nu, telkens als de Avondmaalstafel in het midden hunner kerken staat aangericht, belijden ten aanzien van al degenen, waarvan er dus minstens één nadrukkelijk als zoodanig was aangewezen, die zich aan zulke ergerlijke zonden schuldig

maakten, n.l. dat dezulken geen deel hebben in het rijk van Christus. Met dit telkens herhaald anathema was dus wel de band der christelijke gemeenschap doorgesneden. Het was deze de consciëntie benauwende zaak, welke wij den beiden heeren voorhielden. Dat tegenover zulke feiten, die zoo duidelijk hun eigen, alleen mogelijke interpretatie in de scherpst denkbare bewoordingen meebrachten, hetgeen bovendien nog nadrukkelijk uitgesproken welbewust naar voren werd gebracht, het niet aangaat te spreken van bedoelingen, die anders zouden zijn geweest dan duidelijk was uitgesproken, moest den beiden heeren zoowel als ons duidelijk zijn. Hier werd dan ook niet de zwakste, laat staan een extreme conclusie onzerzijds getrokken, doch een constatering van datgene, waarop men zelf welbewust de aandacht had gevestigd. Dat het hier niet ging om een speciaal geval, rakende prof. Schilder of wijlen prof. Greijdanus, wien men ook nadrukkelijk overtreding van verschillende geboden Gods als grond voor zijn schorsing had ten laste gelegd, doch dat dit linea recta raakte ieder kerklid, dat zich solidair verklaarde in gedachte, woord en handeling met deze beide hoogleraren en dat dus al zulke kerkleden precies hetzelfde banvonniss raakte en nog dagelijks achtervolgde, waar niets werd herroepen, werd eveneens den beiden heeren voorgehouden. Hoewel ook de leerstellige uitspraken van hun Synodevergaderingen, welke voor ons onaanvaardbaar waren, in de discussie waren betrokken, bleek wel, dat dit voor de beide heeren geen bezwaar opleverde. Het feit, dat deze leerbepalingen eenige malen achter elkander gewijzigd en door andere vervangen moesten worden, vormde ook voor hen, die beiden bijzondere ambtsdragers zijn in de synodocratische kerken, een besmachend feit.

Wanneer wij U dit uitvoerig verslag uitbrengen, dan geschiedt dit, omdat zij, die in de vorige vergadering daartoe opdracht gaven, recht hebben onze handelingen in dezen te beoordeelen. Naar het ons voorkomt, gaat dit gereleveerde onderhoud uit boven het incidentele en liggen hier aanwijzingen in, hoe ook in eventuele toekomstige gevallen gehandeld zou kunnen worden. Men hoort den laatsten tijd herhaaldelijk den roep om te komen tot samenspreking. Welnu, hier was een samenspreking, sfeer en toon waren volgens wederzijds oordeel uitnemend, nadrukkelijk verklaarden wij

ons bereid tegenover het door ons gestelde, tegenargumenten in overweging te nemen, doch het resultaat was allerbedroevendst. Met een onbewezen beschuldiging, dat wij ons aan een zwart-wit-schema bezondigden, werd er 'n abrupt einde gemaakt aan het gelegde contact en het begonnen overleg, terwijl men het aan God den Heere overliet, ons daarvan te verlossen.

Alles overziende zijn wij van oordeel, dat wij deze gevoerde besprekingen en gehouden briefwisseling niet alleen met een vrije consciëntie aan U kunnen voorleggen, doch ook aan Hem, die oordeelt een rechtvaardig oordeel en Die ieders werk in het gericht zal brengen, Wien wij het oordeel overlaten.

Gelet dezen gang van zaken hebben wij gemeend, den beiden heeren geen convocatie voor deze vergadering te kunnen zenden, hetgeen wij ten eerste betreuren, doch wat, naar wij vertrouwen, Uw instemming zal hebben.

Thans terugkeerende tot het begin van mijn inleiding, wil ik de noodzakelijke verduidelijking en aanvulling gaan geven bij het ontkennende antwoord op de vraag of in de woorden Verband en Verbond mogelijk twee gevarieerde termen voor één en dezelfde zaak door mij waren gebezigd.

Inderdaad bedoelen wij met het Verbond iets anders dan met het Verband.

Ten aanzien van het Verband hebben wij gesteld en willen wij als gedragslijn trouw blijven volgen, dat allen, die zich met grondslag en doelstelling van ons Verband accoord kunnen verkaren en ten aanzien van wie geen ethische veranderingen gelden om hen in deze samenwerking op den overeengekomen grondslag te aanvaarden, onverschillig of zij al of niet lid zouden zijn van een werkgevers- of werknemersorganisatie, als het Verbond van Chr. Werkgevers en het C.N.V., ons welkom zijn.

Reeds in de vorige vergadering bleek echter, o.a. uit hetgeen door broeder Wijnands uit Wormer, als ook uit hetgeen door broeder Mast uit Zeist naar voren werd gebracht, dat, al konden deze broeders zich geheel vereenigen met den opzet van het beoogde Verband, er voor hen toch noodzakelijkerwijs lag en met hen voor tal van Gereformeerde belijders, bij den principieel onbevredigenden en voor hun consciëntie onhoudbaren gang van zaken in het C.N.V., te komen tot een anderen vorm van eigen vakorganisatie.

Ongetwijfeld hebben we sindsdien allen kennis gekregen van den strijd, dien de heer Basoski als vakbestuurder van het C.N.V. heeft gevoerd. Zijn brochure „Die rijk willen worden“ geeft ons een duidelijk inzicht in deze materie, alsook in den afloop der zaak, zooals deze gelet grondslag en optreden in de praktijk van het C.N.V. helaas te verwachten viel.

Ook de heer Wijnands, die een groep bezwaarden in het C.N.V. in gehouden vergaderingen in een voorlooppig verband vereenigd had, kwam, zooals door hem inmiddels is gepubliceerd, bij het aan de orde stellen van de principiële bezwaren tot hetzelfde negatieve resultaat.

Hoewel wij als V.C. geen andere opdracht hadden, dan ten aanzien van het Verband, meenden wij toch geheel in den geest van de vorige vergadering te handelen, wanneer wij ook aan deze zaak van de praktische organisatie aandacht zouden geven. Hetgeen dan ook is geschied in eenige vergaderingen.

Het bleek, dat niet alleen in werknemerskringen ernstige bezwaren leefden t.o.v. het C.N.V., ook de leden van het V.C., die een positie als werkgever innemen, hadden ten aanzien van het Verbond van Christelijke werkgevers ongeveer analoge bezwaren.

OP TOURNEE

Maandagmorgen. We zaten nog maar net aan het ontbijt, toen aan het altijd openstaande raam een tweetal mannen zich bescheiden opstelde. Het waren Dajaks. „Apa kurang?“¹⁾ zei de dokter, onze gastheer, nadat hij de zoo juist naar binnen gestoken hap rijst had weggevoerd en op het raam was toegelopen. In een gebroken Maleis-Dajaks dialect werd toen verteld, dat de vrouw van de kepala-kampong²⁾ heel ernstig ziek lag; drie dagen geleden was er een kindje geboren, maar nu had de vrouw hevige koorts. Vlug stelde dokter eenige vragen en uit de beantwoording bleek, dat de bewuste kampong maar een 12 km. verder weg lag.

„Ik kom“, zei dokter.

Wie uwer nooit in de rimboe is geweest, kan zich geen voorstelling maken van het heldendom, dat uit deze twee simpele woorden spreekt. Ik ga u trachten dat een beetje duidelijk te maken, maar zeg er vooraf bij, dat het bij een poging blijft.....

Nadat nog afgesproken was, dat de beide boodschappers bij het ziekenhuis zouden wachten, om dan gezamenlijk de reis te aanvaarden, werd eerst de tafel beëindigd en toen aan het werk getogen. De beide dames³⁾ legden al onze benodigdheden klaar, terwijl wij ons in tourneekleeren staken. Het zekere voor het onzekere nemend, werd er van uitgegaan, dat we pas den volgende dag zouden terugkomen.

¹⁾ Wat scheelt er aan?

²⁾ Hoofd van het dorp. De dorpelingen kiezen hem. Hij is meestal jong.

³⁾ Mevrouw Hofsteenge en Mevr. Moerkoert.

Om kwart over tien vertrokken we. We, dat zijn dokter, z'n helper-zielenoppasser, de twee kampongbewoners en ondergeteekende. Natuurlijk had dokter mij gevraagd, of ik goed lopen kon, waarop ik bevestigend had geantwoord. Och, wat zijn 12 km. heen en demoods ook nog terug? Ruim gerekend, konden we toch om half één ter plaatse zijn, dan het dokterswerk van zeg één tot twee, even rusten en van half drie tot vijf terugwandelen. „Zeker, zeker“, was het antwoord, 12 km. is niet zoo ver, maar de ondeugende tinteling in zijn oog zag ik niet; doch die is er stellig geweest! De helper, Lukas heet hij sinds hij door een priester gedoopt is, maar z'n eigen naam is Adji, nam één tas van dokter, één der Dajaks nam de andere en na een poosje nam nummer twee mijn tas uit de handen. Ik protesteerde even, maar dokter zei: „Een blanke draagt niet“. Ik vond dat vreemd, had het van hem niet verwacht, want voorzoover ik hem ken, huldigt hij net zoo min als ik het zgn. „koloniale“ systeem. Mijn aarzeling en verwondering opmerkende, voegde hij er nog aan toe: „Tot 30 kg. kunnen deze menschen dragen, zonder dat ze er een minuut later om thulskomen; dat kunt u niet, ook al is die Dajak een oude man en ook al heeft hij vanmorgen dit eind al een keer afgelegd.“ Ik begon te begrijpen, dat het geen Vondelparkwandeling zou worden. Maar, we liepen nog op den grooten weg, u weet wel, die weg, waarover een jeep bij wijze van uitzondering in z'n tweede versnelling kan komen....

Deze weg liet toe, dat we naast elkaar konden lopen. 't Was wel eens zoeken naar een beetje harten grond, maar het ging. Eén der Dajaks echter ging al heel gauw een stapje er op leggen en ik wilde ook al sneller lopen, toen ik merkte, dat de anderen heel

geen haast maakten. Later zou mij dit duidelijk worden.

Na een kwartier, een bocht en..... van onzen voorlooper was niets meer te zien. Nog even verder en de nu achter loopende Dajak zei ineens: „Jang kira, Tuan“,⁴⁾ waarop dokter abrupt linksaf sloeg en ja hoor, werkelijk, daar was een voetpad!

Tusschen de hollandsche korenvelden heb je soms ook van die uiterst smalle paden, waarover je, als het gewas hoog staat, haast niet lopen kunt. Paadjes, die nauw zijn voor een mannenvoet van 46-met-pijn, paadjes, die uitgediept zijn, en dus zoo gemakkelijk vol water, ik bedoel blubber komen. Verwisselt u nu het buigzame koren voor stekelige struiken en 2 tot 3 meter hoge varens; legt u voorts in uw gedachten een netwerk van boomwortels over en in dat pad en verfraait u den weg dan ook nog met een 15-tal heuvels tot soms boven de 100 m. hoog, overgiet dit met de zonneschijn van een tropisch landschap ten tijde van de middaghoogte, vergeet vooral niet de spekgladde bovenlaag van rood zand en vervul dan nog de lucht om u heen met het gegons en gesjirp, het geplep en gezaag der honderdtallen insecten, dan heeft u een vage voorstelling van ons „pad“.

Zoo was het evenwel niet altijd. Aanvankelijk had het landschap dit steppe-karakter, waardoor de zon ons ongehinderd kon beschijnen, maar na weer een kwartier geloopt te hebben, veranderde het in een bos van rubberboomen⁵⁾. Het pad werd iets breeder,

⁴⁾ Linksaf, mijnheer. (Lett.: „de linksche“).

⁵⁾ Volksrubber. De hoge krutten houden de zon buiten en de ruimtes tusschen de stammen laten een klein beetje wind door.

Bij de b
die zich
den opg
gaat des
den. Des
wij sam
bond van
den. Ook
christeli
voorlich
tijd, in
hervorm
Bij
gebleke
pelijke
werkgev
nands b
staan er
dacht k
ons alle
moet ko
tot stiel
gelijk z
waarin
risch ve
moeten
en Ee
den na
gaarne
SCHAP
wij ons
rechtspe
in het é
kunnen
Vereen
geversv
blijken v
rechtspe

Lang

Zoo e
kinderlo
men van
had toe
en zelfs
regel ni
Wij zi
een jong
lekring,
niet in
te krenk
Maar
dien de
met onz
„Uw i
Zoodn
oogenbli
ons van
of haar
gebaren
verschill
we geen
ons hee

humus d
tiger he
kleeren
als ik ve
veel wal
De cigaj
doek ge
den, de
blijken,
Drie l
nat, me
wordt tr
tuge rub
maakt v
keren de
op, het p
met onf
weet, wa
toe — r
kels ver
denk je
geldt: h
moet, ho
maar alt
richting

Nu ko
per uur
gen⁶⁾ li
onze weg
tot even
de knieë

⁶⁾ Hoo
ten stroo